

SNUS Remissvar avseende IT-standardiseringsutredningens betänkande Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering (SOU:47)

Föreningen SNUS (Swedish Network User's Society) lämnar följande synpunkter.

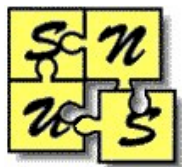
Synpunkterna struktureras som följer. Inledningsvis presenteras en sammanfattning av de kommentarer som lämnas. Därefter presenteras allmänna åsikter samt vår syn på tre specifika områden kring utredningens förslag som bakgrund till varför de ställningstaganden som slutligen presenteras i de enskilda förslagen ser ut som de gör.

Sammanfattning

SNUS uppskattar det arbete utredningen lagt ner och anser att det finns en del förslag i den omfattande rapporten som är intressanta att bereda vidare.

I egenskap av en organisation som varit aktiv i arbetet inom flera av de standardiseringsorgan som verkar inom IT-området anser vi att utredningen lägger för stort fokus på de erkända standardiseringsorganen ISO/IEC och CEN. Vi anser att denna fokusering är skadlig både för organens verksamhet men även för främjandet av standardisering i öppna miljöer samt för utvecklingen av e-förvaltningen.

Vidare hade SNUS önskat en djupare analys kring de aspekter av standardiseringsarbetet som inte är direkt relaterad till statsförvaltningens e-förvaltningsprojekt. En djupare analys av hur standardisering och användning av standarder stimulerar innovation och underlättar för småföretags deltagande i upphandlingar hade bidragit till diskussionen huruvida standardiseringsfrågor bör ses som förvaltningstekniska eller strategiska.

Övergripande åsikter

SNUS avser inte med detta remissvar att betygssätta utredningens arbete. De direktiv som givits har inneburit en stor utmaning både i direktivets omfattning men även genom delvis motstridiga frågeställningar i och med det tilläggsdirektiv som gavs efter regeringsskiftet.

Tilläggsuppdraget kring sammanhållen e-förvaltning har givit Verva (och i viss mån SIS) stort inflytande på utredningen, vilket i vissa delar avspeglar sig i utredningens resultat inom de områden som inte är direkt relaterade till e-förvaltning där vi anser att Vervas snävare perspektiv tyvärr har fått ersätta en mer nytänkande och bredare debatt.

Den beskrivning som görs av arbetet kring standardisering är rörig och föranleder oss att tro att det finns stor potential till förbättrad organisation. Vi finner det positivt att interoperabilitet lyfts fram som ett centralt begrepp då det är ett tankesätt som vi inom SNUS finner vara en mycket viktig faktor bland annat kring Internets uppbyggnad.

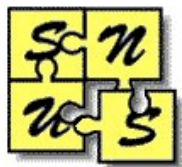
Det breda uppdraget innebär att vissa delar av utredningen, trots en diger rapport, med nödvändighet bitvis blir snuttifierad. Vi vill därför fokusera vår uppmärksamhet kring tre områden som vi från vårt perspektiv betraktar som extra viktiga i den digra utredningsrapporten samt utifrån dessa presentera våra åsikter kring de konkreta förslagen som utredningen presenterat.

Erkända standardiseringsorgan

Standarder inom IT-området kommer i många olika former och från många olika organ. Allt ifrån mer eller mindre formella de-facto standarder som inte regleras av annat än en gemensam praxis, till formella standarder så som ISO/IEC. Detta uppfattar vi även vara en av utredningens utgångspunkter – att IT-standardisering sker i många former, och på många arenor, varför en översyn över vilka forum som finns och hur arbetet kring dessa arenor bör organiseras behövs.

Utredningen presenterar även många av dessa alternativa standardiseringsforum i de deskriptiva delarna av utredningstexten, men intar i resterande delar av utredningstexten en starkt normativ ställning till förmån för de formella standardiseringsorganen som administreras via SIS.

I 11.5.3. skriver man ex. *”De organisationer som måste stå i centrum för den offentliga sektorns uppmärksamhet när det gäller IT-standarder, och då framför allt för e-förvaltningen, är SIS i Sverige och CEN på den europeiska nivån”* (s. 255), utan tydlig motivering. Det är enligt vår mening utredningens största brist att erkända standardiseringsorgan och formella standarder genom hela texten positioneras som de enda relevanta standardiseringsmedel, särskilt sett i ljuset av Internetstandardiseringens starka bidrag till utvecklingen inom den svenska förvaltningen.

I den mån alternativa standardiseringsprocedurer diskuteras i utredningen förs de fram som sekundära, ofta oönskade metoder som i brist på formella standarder kan anses bidra med något fram tills en riktig standard tagits fram antingen genom SIS eller genom s.k. ”fast track procedures”. Utredningstexten beskriver dessa procedurer som ett sätt att kringgå problemet (s.143).

SNUS anser att detta snarast bör ses som ett symptom på denna problematik och att den enda långsiktigt hållbara lösningen är att ändra synsättet på de formella standardernas relation till övriga standardiseringsarenor inom IT-området.

Den formella process som används inom SIS/ISO/IEC med nationella beslut som sedan leder till globala omröstningar har varit mycket givande inom många områden och kommer att spela en stor roll även i framtiden. Denna typ av förfarande är dock enbart lämpligt för vissa typer av standardisering.

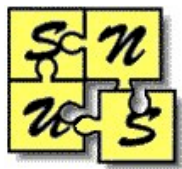
Inom IT-området har en rad alternativa standardiseringsarenor uppstått helt enkelt eftersom dessa anses bättre bemöta vissa specifika krav som ställs på standardiseringsprocessen. Ett vanligt fenomen inom detta område är att standarder uppstår genom samarbete mellan multinationella företag, snarare än nationer vilket SIS/ISO/IEC-modellen bygger på. Tack vare utvecklingen av moderna kommunikationsmedel sker samarbete idag på en global nivå mellan företag och organisationer utan att arbete först behöver bedrivas på lokal nivå för att därefter samordnas via nationalstater.

Att försöka göra denna typ av forum allmängiltiga genom att man föredrar att standarder upphöjs via ”fast track” snarare än att acceptera standarder från andra forum uppstår problem.

När vi försöker upphöja en standard som redan tagits fram i ett globalt forum av multinationella företag och organisationer till ISO/IEC-standard uppstår med nödvändighet en starkt politiserad process där multinationella företag deltar i standardiseringsprocesser i över hundra länder för att genomdriva ett stort antal nationella omröstningar. Dessa processer har dessutom en annorlunda karaktär jämfört med den tekniska standardiseringsprocessen då standarden som sådan redan jämkats fram genom diskussioner i det ursprungliga forumet, och det som beslutas därför inte är av teknisk karaktär, utan enbart av politisk karaktär - vilka standarder som ska ges möjlighet att användas av stater såsom Sverige.

Vi anser det vara viktigt att standardiseringsarbetet bedrivs av dem som också ska använda standarden, och att arbetet bedrivs utifrån ett konkret problem. Statens huvudsakliga roll kring IT-standardisering bör vara att agera kompetent beställare av produkter och tjänster. Det är därför viktigt att kunna hänvisa även till informella standarder, och stimulera till att standarder utvecklas i det forum som är mest lämpligt vid varje tillfälle.

SNUS har inte kunskap att bedöma vilka juridiska hinder som hindrar användningen av andra standarder, men vi anser att det är oerhört viktigt att lösa denna fråga då den fokus som idag ligger på erkända standardiseringsorgan bidrar till att standardiseringsprocessen inom dessa organ blir till en politisk arena istället för ett forum för samarbete när det forum i vilken standarden

beslutats blir viktigare än standardens egna meriter. Om vi inte kan erkänna de olika standardiseringsorganens karaktär och formalitetsnivå så att rätt forum används för rätt typ av standarder kommer de problem vi idag ser med ISO/IEC-arenan enbart att tillta.

De olika roller olika standardiseringsorgan idag utgör inom IT-standardiseringsområdet (hur och varför dessa existerar och fungerar) analyseras inte. Vi hade hoppats att utredningen tagit till sig de speciella förutsättningar som råder för detta område och i större utsträckning diskuterat vilka forum som är lämpliga för vilka typer av standarder (att viss standardisering sker bäst i ISO/IEC-modellen, annan i IETF-modellen, etc.) och hur statsförvaltningen i större utsträckning kan samarbeta med dessa utifrån organens individuella karaktäristik.

Sedan IP och Internets stora genombrott i mitten av 90-talet är i praktiken Internet Engineering Task Force, IETF, den viktigaste källan för standardisering av IT-infrastruktur. ISO och andra formella standardiseringsorganisationer har successivt kommit att få minskad betydelse på området.

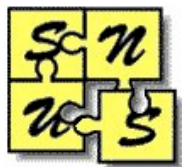
IETF är den organisation ur vilken i stort sett alla idag fungerande och använda standarder på Internetområdet har vuxit fram. Det är viktigt att poängtera att den process som leder fram till Internetstandarder också borgar för att det kommer fram lösningar som fungerar i praktiken. Ett krav på en IETF-standard är att det måste finnas två oberoende implementationer som kan samverka för att något ska godkännas som standard.

Det är viktigt att sätta sig in i det långsiktiga standardiserings- och utvecklingsarbete som pågår, så att man inte väljer lösningar som i onödan försvårar anpassningar till kommande vilket minskar möjligheterna till effektiv och ekonomisk IT-användning och elektronisk kommunikation.

Satsningen på standarder innebär för en leverantör tillgång till nya marknader och möjligheter att snabbare utnyttja ny teknik. Användare vinner också på sikt genom att satsa på en hög grad av standardisering.

Det är därför av stor vikt att både tillverkare och användare deltar i, följer och påverkar processen så att de standarder som utarbetas stämmer med de krav och behov som finns. Det svenska deltagandet i standardiseringsprocessen bör återspegla Internets genomslag i det svenska samhället och ett större engagemang än i nuläget bör därmed också från statens sida ägnas åt det arbete som sker inom IETF.

I prop. 1999/2000:86 gjorde regeringen bedömningen att utvecklingen inom Internet har stor betydelse för utvecklingen av kommunikation och nya tjänster, för allmänheten och inom privat och offentlig sektor. Behovet att stärka Sveriges roll i det internationella Internetsamarbetet och förbättra förutsättningarna för den svenska delen av Internet lyftes fram som en viktig fråga, särskilt inom informationssäkerhetsområdet. Dock precisades inte detta i några specifika förslag. En precisering som inte heller denna utredning har åstadkommit.

Statens arbete med standardisering kan ses ur två perspektiv, dels det arbete som behövs för att underlätta den egna statsförvaltningens arbete (e-förvaltning), men även det arbete som bedrivs för att stödja svenska organisationers behov av standardiseringsarbete.

Utredningen väljer att huvudsakligen fokusera på IT-standardisering som ett medel för att främja e-förvaltningen och bortse från standardiseringens många övriga aspekter. En annan viktig fråga är i vilken grad staten bör engagera sig i ett standardiseringsområde där huvuddelen av samordningen sker utanför formella processer såsom ISO/IEC resp. CEN och hur vi i så fall bör organisera arbetet med deltagande i andra standardiseringsorgan.

Även kring frågor relaterade till e-förvaltning ställer fokus på formella standarder till problem. Detta fokus begränsar incitamenten för myndigheter att delta i samordning av andra typer av standarder, där möjligheterna för påverkan ofta är större och vars beslut i praktiken ofta är viktigare för myndigheternas verksamhet. Som exempel kan nämnas att standardisering på semantisk nivå ofta sker genom mer lätttrörliga standardiseringsforum (ex. ”The Dublin Core Metadata Initiative”), som i hög grad påverkar interoperabiliteten mellan olika system där Sverige kan ha problem som skiljer sig från övriga och därför bör engagera sig i att dessa standarder, som sedan blir inbäddade i produkter och tjänster man upphandlar, utformas på ett bra sätt.

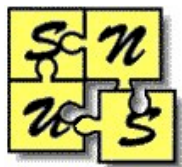
Även här presenteras dock SIS som lämpligt forum för samarbete kring e-förvaltningen, utan någon diskussion eller värdering kring de olika organens olika roller, styrkor och svagheter.

Innovation, upphandling och näringspolitiska aspekter

På grund av utredningsdirektivets omfattning är det naturligt att utredaren väljer att fokusera djupare på vissa områden och därigenom inte gå lika djupt i andra aspekter. Givet det tilläggsdirektiv som givits är det inte onaturligt att utredningen får en fokusering på e-förvaltningsrelaterade frågor. Utredningen väljer att separera standardiseringsfrågorna som är intressanta för e-förvaltning och standardisering som har näringspolitiska aspekter. (se t.ex. s.277).

Genom detta förvaltningsperspektiv kommer frågan kring hur standarder påverkar innovationer och småföretags deltagande i offentlig upphandling något i skymundan i utredningen. SNUS anser dock att det är en viktig fråga som förtjänar större uppmärksamhet och beklagar att man väljer att göra avgränsningar som ger ett ”stuprörs”-perspektiv snarare än ett integrativt perspektiv där problemets mångfacettering betraktas.

De avsnitt (kapitel 8-9) som diskuterar dessa frågeställningar bygger huvudsakligen på rapporter från Verva. En dominerande del av dessa rapporter innebär huvudsakligen av en summering av Vinnovas och Nuteks rapporter kring ”Dahlstenrapporten” angående innovativ upphandling med huvudsakligen samma slutsatser.

Ingen med formell kompetens kring vare sig SME eller innovation förefaller ha utrett frågan vilket vi betraktar som beklagligt då detta leder till att slutsatser dras på bristfällig och ensidig information utan att anlägga något innovationssystemsperspektiv.

Frågan kring hur standarder kan stimulera innovationer genom upphandling och öka småföretagens deltagande har i mångt och mycket delegerats till framtiden alternativt ytterst övergripande utretts med motstridiga och otillförlitliga resultat. SNUS ställer sig mycket frågande till att den slutsats som dras (s. 185) *"att användning och samordning av standarder varken bidrar till att undanröja de hinder som småföretag upplever för att delta i offentliga upphandlingar eller underlättar för småföretagare att delta vid offentliga IT-upphandlingar"* är rimlig att göra givet det underlag som finns i utredningstexten.

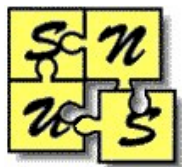
Detta ställningstagande görs dock inte av SNUS som formella experter på innovationssystem. Genom vår verksamhet har vi bevittnat hur öppna standarder på Internet har varit en förutsättning och katalysator i Internets snabba framväxt. Genom öppna standarder har Internet snabbt kunnat växa och främjat företagande genom att små företag har kunnat erbjuda produkter och tjänster på lättare sätt. Det är vår fasta övertygelse att Internet inte hade kunnat växa i den hastighet det gjort om teknologiutvecklingen styrts av en enskild aktör och standardisering inte skett på ett öppet sätt.

Vi har även bevittnat hur denna öppenhet har gjort det möjligt för små företag att erbjuda produkter och tjänster som inte bara fyller sådana nischbehov storföretag inte är intresserade av att täcka utan även hur små bolag snabbt har kunnat växa och bli stora globala aktörer.

En tydligare utredning inom detta område hade även bidragit till att underlätta diskussioner kring huruvida användningen av öppna standarder i allmänhet, och frågor kring öppna dokumentformat i synnerhet bör ses som en förvaltningsteknisk fråga eller om det är en strategisk fråga för att stimulera till tillväxt, företagande och uppnå ett hälsosammare innovationssystem i enlighet med den strategi som bland annat slogs fast i rapporten "Innovativa Sverige" (DS 2004:36), och befästs i flertalet propositioner, utredningar och rapporter sedan dess.

De slutsatser som dras från läsningen av Dahlstenrapporten innebär att området är intressant men att det krävs en nationellt uttalad policy för att innovativ upphandling ska komma till kraft. Så länge dessa frågor hanteras separat kan inte denna typ av projekt komma till stånd då den grundläggande tanken är att integrera olika kravperspektiv i upphandlingsfasen. Idag saknas strukturer för att genomföra upphandling med annat perspektiv än kortsiktigt förvaltningstekniska.

Det är med anledning av detta SNUS anser att en bättre belysning av användningen av standarder från ett innovationsperspektiv hade varit nyttigt både för att utreda huruvida denna typ av arena vore lämplig för pilotprogram kring innovativ upphandling. Samt huruvida dessa frågor bör betraktas som förvaltningstekniska eller strategiska.

Passiva vs. aktiva samordningsformer

Utifrån det resonemang som förts i föregående stycke får utredningsförslagets förslag till samordningsformer betraktas som att ha ett alltför förvaltningstekniskt snarare än ett önskvärt strategiskt perspektiv. Det förslag som presenteras bygger huvudsakligen vidare på det befintliga organisatoriska systemet inom statsförvaltningen med stark decentralisering av beslut samt med stabsorganisationer såsom Verva som kan bidra med kompetens inom vissa områden (ex. upphandlingsstöd, ramavtal etc.).

I denna anda föreslår man en fortsatt passiv samordningsform kring arbetet med standardisering och standarder. Utredningens förslag som i huvudsak innebär en förstärkning av Vervas arbete med frivilligt upphandlingsstöd är troligtvis en rimlig väg om regeringen önskar driva arbetet vidare i detta spår.

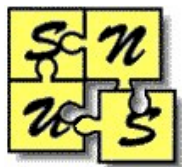
Om regeringen istället vill inta en mer strategisk position i dessa frågor som många andra länder gjort (t.ex. Danmark, se vidare IDABC) och ta hänsyn till frågor kring innovativ upphandling och de positiva effekter som ökad interoperabilitet innebär, måste arbetet organiseras så att beslut kan betraktas ur flera dimensioner.

Även i avsaknad av tydliga strategiska perspektiv på dessa frågor har många problemställningar som idag behandlas av Verva duala aspekter av både förvaltningsperspektiv och näringspolitik varför det idag i praktiken uppstår direkta problem att genomdriva många initiativ genom att myndigheten lyder under Finansdepartementet med begränsade styrmöjligheter för Näringsdepartementet.

Ett exempel på de styrningsproblem som uppstår är frågan kring öppna dokumentformat som inte huvudsakligen ligger inom utredningsuppdraget men ändå diskuteras. Utredningen föreslår att Riksarkivet bör ge myndigheter en möjlighet, men ingen skyldighet, till lagring av dokument i öppna dokumentformat.

SNUS välkomnar givetvis detta då vi ser en ökad användning av öppna standarder på samtliga nivåer som viktig, och interoperabilitet kring dokumentformat är idag ett reellt problem. Vi hade dock hellre sett att utredningen föreslog hur denna typ av verksamhet som har ett integrerat e-förvaltnings, näringspolitiskt och demokratiskt perspektiv bör organiseras, så att denna typ av frågor kan hanteras allmänhet och inte bara i detta enskilda fall.

I denna fråga har Riksarkivet föreskrivningsrätt för arkivering, Verva för informationsutbyte. Ett initiativ kring öppna dokumentformat i statsförvaltningen har dock verkan inom flera områden (näringspolitiska, demokratiska, förvaltningspolitiska), och frågan kring hur denna typ av initiativ kan organiseras i ett större perspektiv kan organiseras över stuprören reds inte ut. Snarare kännetecknas utredningens rapport av ett budskap från Verva att de främst är intresserade av förvaltningspolitiska aspekter genom att övriga perspektiv delegeras till passiva bevakningsuppdrag hos andra myndigheter eller som förslag till vidare utredningar.

Vår läsning av utredningens förslag löser inte dessa grundläggande problem med standardiseringens olika dimensioner och växelverknningar.

Ställningstaganden kring utredningens specifika förslag

- **Förslag 1.** Forum för förbättrad beredning (s. 294) – **Förslaget tillstyrks** då detta är ett resultat av ett konkret problem som presenterats i utredningens genomgång. Viss fråga kan dock ställas kring vilka effekter detta kan ge med tanke på att UD redan idag ansträngt sig för att skapa nätverk på departementen och andra sektorer när det gäller att få underlag till standardiseringen. SNUS ifrågasätter om en formalisering av dessa ansträngningar ger större sannolikhet att lyckas. Ett annat alternativ kunde vara att föra diskussioner med kontaktgruppen för tekniska regler och handelshinder, vilka i utredningstexten (s. 100) förefaller utgöra mycket av den typ av grupp man önskar sätta samman.

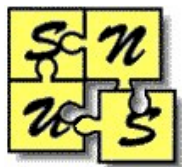
- **Övervägande – Behovet av en övergripande instans (s. 295) - Detta övervägande avstyrks** så länge SSRs främsta uppdrag är att arbeta med de erkända standardiseringsorganisationerna. Utredningen diskuterar inte om SSR bör ha en organiserande roll i all samordning av standardisering i olika organisationer.

- **Övervägande – Standarders tillgänglighet (s. 296) -** Det är viktigt att öka standarders synlighet och tillgänglighet. SNUS är dock osäkra på att SIS är rätt organ att sammanställa dessa förteckningar då de enbart representerar en standardiseringsorganisation vilka riskerar att fokusera på denna typ av standardisering.

- **Övervägande – Myndigheternas engagemang (s. 297) – Tillstyrks.** Myndigheter bör ges tydligare incitament att delta både i formella och informella standardiseringsorgan. Det är dock viktigt att syftet med medverkan framgår så att verksamheten stimulerar till konstruktiva bidrag inom de områden där myndigheten har tydliga intressen, snarare än försök att uppnå någon form av representativitet.

- **Övervägande – Behov av ytterligare studier (s. 298) –** De förslag till studier som presenteras behövs. Vissa av de frågor som föreslås studeras vidare hade vi hoppats få belysta redan av denna utredning. SNUS hade hoppats att få se tydligare förslag på hur studierna av dessa frågor skulle organiseras snarare än att hänvisa till ”standardiseringsarbetets ledande organ”. Vi anser det vara viktigt att dessa frågor både utreds i sig, men även att detta arbete bör organiseras på ett effektivt sätt.

- **Förslag 2 (s. 298) – SNUS tillstyrker** förslaget om utredning av hur tillgängligheten till SIS standarder kan förbättras. **Övriga förslag avstyrks** med hänvisning till att frågorna i sig är viktiga men det faktum att SIS enbart representerar ett standardiseringsorgan gör dem till en olämplig utredare. Frågan om hur vi matchar de behov som finns kring standardisering med de organ/arenor som finns tillgängliga belyses förmodligen bättre av någon annan fristående part.

- **Förslag 3 & 4 (s. 302)** – Detta förslag kritiserar av de myndigheter som förslagen berör och SNUS instämmer i denna kritik. Att uppdra till tre olika myndigheter att bevaka olika aspekter av en fråga förefaller rörigt och är förvånande från ett samordningsperspektiv. Vidare förefaller den bevakning som föreslås sakna mål och syfte. SNUS föreslår istället att frågan utreds med tydligare direktiv som grund och med ett mer integrativt syfte att studera om detta område har en karaktär som lämpar sig för innovativ upphandling samt hur en sådan verksamhet skulle kunna organiseras för att möjliggöra hantering av både närings- och förvaltningspolitiska aspekter.

- **Förslag 5 & 6 (s. 304)** – SNUS är tveksam till förslaget. Den roll som en s.k. informationsutbytesansvarig skulle ha förefaller något abstrakt. Trots detta kan det finnas en viss poäng med förslaget för att tydliggöra vem som är ansvarig för myndigheters arbete med frågor relaterade till PSI-direktivet där vi ser problem med vissa myndigheter idag. Utredningens förslag har dock en tydlig koppling till Vervas pågående arbete med automatisering av ärendehantering varför dessa förslag eventuellt inte hör direkt till denna utredning.

- **Förslag 7 (s. 308)** – SNUS ser inte hur förslaget relaterar till övervägandetexten och kan därför inte kommentera i vilken utsträckning detta behövs.

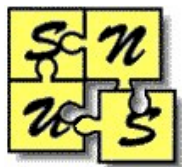
- **Bedömning 8 (s. 308) – Tillstyrks.**

- **Bedömning 9 (s. 308)** – Arbete med informationssäkerhet är viktigt och enligt riksrevisionens undersökning ofta eftersatt i myndigheter idag. SNUS instämmer till viss del, men med de tidigare reservationerna att utpekandet av en viss standard kan ge sken av att denna standard är heltäckande. SNUS anser trots detta att utpekandet av en viss standard idag ger huvudsakligen positiva effekter då det ger en tydlighet samtidigt som det underlättar reviderbarhet med organisationernas informationssäkerhetsarbete.

- **Förslag 10 (s. 311)** – SNUS ställer sig bakom ökad användning av standarder men förstår inte varför huvudsakligen formella standarder bör främjas. Vi anser det tvärtom vara viktigt att de olika standardiseringsorganens varierande egenskaper betraktas och att det mest lämpliga organet används för det problem som ska adresseras.

- **Förslag 11 (s. 311) – Tillstyrks.** Ett långsiktigt perspektiv är en början till perspektiv där kortsiktigt dyrare lösningar kan accepteras för att undvika leverantörsspecifika inlösningar med lägre kostnader på längre sikt. SNUS anser dock att detta främst bör ses som ett första steg till en integrerad syn på arbetet med kravspecifikationer.

- **Förslag 12 (s. 311) – Tillstyrks.** SNUS anser detta vara det viktigaste förslaget utredningen presenterar med hänvisning till tidigare diskussion i detta dokument. I detta arbete anser vi det även viktigt att Sverige deltar aktivt i arbetet inom IDABC för att motverka att termen öppna standarder genom rådande EIF 2.0 förslag breddas till att även inkludera standarder som inte i praktiken är fria för alla att implementera. SNUS instämmer i mycket av den befogade kritik som lämnats av organisationer som bl.a. FFII mot den Gartnerrapport som ligger till underlag för förslaget och anser att det är en tydlig försämring i jämförelse med den befintliga EIF 1.0. Frågan kring hur patentfrågor ska hanteras i relation till öppna standarder blir allt mer aktuell och SNUS

anser att det är viktigt att Sverige gör ett tydligt ställningstagande i denna debatt eftersom det fortsatta arbetet inom IDABC troligtvis kommer att vara vägledande för hur denna fråga behandlas vidare även inom landets gränser.

- **Bedömning 13 & 14 (s. 313)** – Vi anser att utredningen gör en korrekt bedömning att främjandet av öppna standarder är viktigare än främjande av öppen källkod. En ökad användning av öppna standarder ger alla leverantörer (även produkter baserade på öppen källkod) möjlighet att konkurrera på mer lika villkor. Utredningens bedömningar – att stödja myndigheters arbete med öppna källkod där det kan motiveras på ekonomiska meriter – måste anses rimliga.

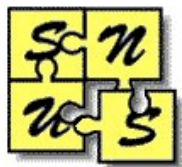
- **Förslag 15 (s. 318)** – Upphandling av it-system är komplext och i många fall saknas idag den beställarkompetens som behövs för att upphandla en plattform med god interoperabilitet. Ökat stöd inom detta område är därför välkommet. SNUS vill dock betona att arbetet inte bör sträva efter att ”utveckla en gemensam interoperabilitetsstruktur” (s. 316) utan snarare sträva efter att de olika strukturer som finns och byggs är interoperabla. Skillnaden i ord kan tyckas vara liten men representerar en grundläggande perspektivskillnad. Vi anser att olika system bör utformas för att kunna kommunicera med varandra på bästa sätt. Vi bör dock undvika att hamna i den traditionella lösningen med s.k. ”fakturaväxlar” som förmedlar och konverterar systemspecifika meddelanden utan i stället bygga på öppna standarder i största möjliga mån.

- **Förslag 16 (s. 319)** – **SNUS tillstyrker** förslaget med reservation att SIS inte alltid är den mest lämpliga standardiseringsorganisationen för denna typ av arbete.

- **Förslag 17 (s. 321)** – **SNUS tillstyrker** förslaget. Bristen på kompetens vid upphandling är ett befintligt och högst reellt problem idag. Detta förslag innebär även att en organisatorisk punkt skapas där det finns möjlighet att anlägga ett bredare perspektiv (ett ”Dahlstenperspektiv”). Frågan är dock hur styrning kan ske så att öppenhet och innovationer kan stimuleras. Frivilligheten innebär att det blir svårt att ställa krav som innebär högre kostnader för den som använder dessa specifikationer men kan leda till positiva effekter i andra aspekter, d.v.s. då interoperabilitetskostnaderna är stora för en viss enhet, men positiva för förvaltningen som helhet. Ett exempel på detta kan vara ett eventuellt införande av öppna dokumentformat i statsförvaltningen. Vi anser att Verva genom denna utredning signalerat att de inte önskar hantera integrerade frågeställningar utan föredrar att fokusera på strikt e-förvaltningstekniska frågor. Verva är därför lämplig part för detta arbete om regeringen önskar bedriva passiv samordning, men mindre lämplig i sin nuvarande form om ett mer aktivt arbete önskas. (se tidigare diskussion).

- **Förslag 18 (s. 323)** – Ingen kommentar.

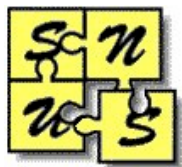
- **Förslag 19 (s. 324)** – SNUS anser att införande av öppna dokumentformat är en mycket viktig strategisk fråga för statsförvaltningen och skulle därför välkomna en föreskrift som förordade lagring av elektroniska dokument i öppna format trots att detta inte formellt var en del av utredningen. Vi vill dock påpeka ett par saker inom detta område. Riksarkivet har föreskrivningsrätt för arkivering, Verva för informationsutbyte. Vi anser att öppna dokumentformat är viktiga inte bara i arkiveringssyfte utan även för informationsutbyte och att

frågan därför förtjänar en bredare behandling. SNUS hade föredragit att utredningen presenterade ett förslag på hur denna typ av initiativ som har verkan inom flera områden (näringspolitiska, demokratiska, förvaltningspolitiska) bör organiseras över stuprören (som en del av uppdrag 2a sam 3b). Det förslag som presenteras här ger ingen vägledning kring hur denna typ av frågor bör lösas, utan försöker hantera det faktum att denna fråga har berörts (bl.a. genom SNUS-medlemmars arbete) under utredningens arbete. Den skrivning som föreslås idag är verkningslös av flera anledningar. Dels innebär den enbart en möjlighet vilket redan idag föreligger. Dels har Riksarkivet redan under arbetets gång meddelat att detta arbete är prioriterat och att nya rekommendationer baserade på liknande premisser är under utarbetande. Under utredningsarbetet sades det att dessa rekommendationer skulle presenteras i juni 2007 men vid detta remissvars skrivande betraktas det som sannolikt att detta sker först under första kvartalet 2008. Vi uppskattar således initiativet att ta tag i frågeställningen kring öppna dokumentformat i statsförvaltningen, men beklagar att denna fråga hänskjuts till Riksarkivet (som inte deltog i utredningsarbetet) och därmed endast diskuteras ur arkiveringsperspektiv, snarare än som en bredare organisatorisk diskussion så som skett i andra länder.

Stockholm 10 oktober 2007

För SNUS, genom styrelsen.

Om SNUS

SNUS är en ideell förening för svenska nätverksanvändare. Vårt syfte är att höja nätverkskunskapen i Sverige och därmed vår nationella konkurrenskraft.

SNUS är föreningen för dig som är nätverkstekniker och arbetar med IP-nätverk. Föreningen har funnits i många år och är ett forum för tekniskt intresserade personer inom nätverksområdet. Vi ska verka för att medlemmarna får del av varandras kunskaper inom ramen för våra olika aktiviteter, främst genom arbetsgrupper, seminarier, testrapporter och medlemstidning. Genom dessa aktiviteter är SNUS ett forum med verksamhet inriktad på att

- öka förståelsen för nätverksteknik och -användande i Sverige.
- driva på utvecklingen vad gäller samtrafik och samverkan.
- testa vad som fungerar i verkligheten sprida kunskap och erfarenheter.

Under SNUS historia sedan 1991 har fokus varit att sprida kunskap om leverantörsoberoende kommunikation (TCP/IP). SNUS har starkt bidragit till den tekniska utvecklingen av Internet vi har bl.a. initierat Swipnet (Det första kommersiella IP-nätet i Sverige) och medverkat till en överenskommelse om samtrafik för elektronisk post (mellan X.400- och Internet-världarna). SNUS har genomfört seminarier där intressanta ämnen inom TCP/IP-området tagits upp. SNUS är mest känt för att anordna Interoperabilitets-tester. Som bäst kan beskrivas som en avancerad provplats inför öppen ridå. Där de deltagande företagen genom hårt arbete och samarbete fått insikter och testat utlovade funktioner i praktiken. Testresultaten har presenterats dels direkt på plats, dels i detalj i testrapporter som publiceras här i vår Web. Vi har även arbetat med politiker, operatörer och övriga intressenter om vikten av fungerande interoperabilitet och samtrafik mellan de olika näten. SNUS har medverkat som sakkunniga i regeringens Internetutredning. Varit delaktiga i skapandet av den svenska delen av ISOC, Internet Society, som är det internationella värdorganet för IETF, Internet Engineering Task Force. SNUS har även varit värdorganisation för de svenska internetoperatörernas forum; SOF-gruppen.